

NAGYVÁRAD

Előtizedési ár: Vidéken egy óra 50 lei.
Nagyváradon: egy óra 40 lei

Főszerkesztő: HEGEDÜS NÁNDOR
Felelős szerkesztő: MARÓTI SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly utca 6
(Szilágyi Dezső)-utca 6

A Balkán

Írta: Lovassy Andor

A Balkán földjének a belsejében, lenn a bazalt-sziklák bolthajtásai alatt, valami csodás és rejtelmes szellem lakik, mely évszázadok óta, néha-néha meg-megrázza a talajt és az emberi lelkeket. Valami ősi nyughatatlanság hozza lázba az ott lakó s egymást felváltó népek verét. Örök harc folyik ott, népek szünni nem akaró tusája! Másutt egy-egy forradalomban kiadja mérgét a nemzeti felháborodás, a lelkek vulkánja izzó köveket dobál, de azután évtizedekig lehiggad, kialszik; a Balkánon ellenben folyton-folyvást ömlik a tűzhegyek lávája, ott örök földrengés, örök vereség, örök harc és örök gyűlölet pusztítja az élőket, temeti sirba a halottakat.

Mennyi vér és mennyi könny folyt már el azon a félszigeten, melyet az Adriai, Földközi és Fekete-tenger hullámai csapdosnak: Isten csodája, hogy él még ott ember és nép! A Haemus hegylánc ormai és völgyei, másfél ezer esztendő óta, csak jajkiáltást és halálhörgést visszhangoznak. Xerxes özön hada, a milliónyi perzsa sereg és az ozmánok nyugatra törő tábora itt osztotta a halált, itt vágta az emberrendet; a népvándorlás délkeleti szárnya is itt tört utat magának: majd a keresztes vitézek, Krisztus sirjának védelmére itt vonultak keresztül.

A legújabb korban is a Balkánon fakadt ki a népek gyűlöletének kelevénye, mert itt sohasem fáradtak bele az embergyilkolásba; hiszen 1878. óta — kevés szünettel — itt örökké dörög az ágyu, villan a handzsár. Nem egyes emberek, nem nemzetek vérbosszúja folyik ott ádáz gyűlölettel. A mostani világháborúnak a magva is a Balkánon lett eltemetve s az a fegyvergolyó, mely a volt osztrák-magyar birodalom trónörökösének és feleségének testét átfúrta, lángbaborította az egész világot és a balkáni vulkán, megrendítette a kerek földet.

Az ó- és középkorban, itt vezetett át a nyugati nemzetek kereskedelmi országútja. Kína, India, assirok, persák és babylonok csodás gazdagsága ezen az úton csalogatta Európa kalmárjait; későbbi századok során is a Levante hágóin vándoroltak a két világtáj kereskedői Keletre és vissza.

Mikor 1492-ben, Kolumbusz Kristóf felfedezte Amerikát, öntudatlanul ő is Indiára gondolt s mikor Európa nyugati népei tudatára ébredtek annak, hogy egy ismeretlen és új világrész nyílt meg előttük, akkor sem hagyták el a napkeletre vivő régi utat, a levantei összeköttetést, mert az emberiség bölcsőjében Ázsiában, még mindig kiaknázhatatlan kincseket rejtettek a pagodák és a gazdagok palotái. Drága gyöngyök, gyémántok, aranyak, rubinok és smaragdok tündököltek a maharadszák, mogulok és szultánok kaftánjain és turbánjain; a bálvány-istenek szemei is ékkövekből valának. Soha nem ismert vagyon és gazdagság ragyogott azon a tájon. A nomádok sátrait mesés értékű szőnyegek takarták, selyem és purporea bársony bibora díszítette a nábobok testét és a kincsszomjas Európa, egyik karjával Amerika, másik karjával Ázsia felé nyúlt.

Hatalmas nemzetek, köztük Anglia és Franciaország, ravasz, de okos politiká-

val, né meg a fegyverek hatalmával, gyarmatokat szerzett a mesék országában; a szláv fajok összeforradása után, nagy Péter cár uralkodása után pedig a nagy polip, az orosz birodalom nyújtotta ki hatalmas csápjait Dél-Kelet felé.

Mikor a szuezi földszoros keskeny nyelvét keresztül vágta Lesseps Ferdinánd, megrövidítve az út Ázsiába. A hajóknak nem kellett kerülni a Jöreménység fokához és a szuezi tengeren keresztül vonultak a gályák a kereskedelmi hajók. Kelet felé.

De a Balkán ekkor se vesztette el üzleti útjának jelentőségét; a Levante értéke, fontossága nem csökkent, hiszen száraz földön még ma is legközelebb és legrövidebb ez az út.

A régebbi időben Magyarország, a velencei köztársaság és a török versenyzett birtokáért; később a volt Osztrák-Magyar monarchia terjeszkedett dél felé. A nagy összeomlás után ismét kiújult a versengés a félsziget birtokáért; részint az ott élő népek, részint Olaszország versengenek érte. A mostani jugoszláv-olasz konfliktus, csak előszele az újabb földindulásnak, mely különösen a török, a görög, a bolgár és a szerb határok közt kelt nyugtalanságot és idegességet, sőt legújabbban az orosz-szovjet is megfenyegette Bulgáriát. Ugy látszik a nagy szlávbirodalom álma újra kísért!

Bizonyos jelenségekből arra is lehet következtetni, hogy az angol és francia

diplomácia keze is keveri a kártyát a Balkánon, hiszen a török-görög ellentét napjaiban, rávilágított erre egy-egy fény sugar.

Lenn délen még nem nyugodtak meg a lelkek, nem csitultak le a szenvedélyek, ott még nem volt elég a majdnem félszázados vérontás, ott még fényesítik és élesítik a fegyvereket; ott még kedve van az embereknek a háborúra s midőn Európa népei békét óhajtanak, a Balkán szikláiról hallik a válasz, a visszhang: — mi még vért kívánunk!

Ott van például a balkáni haerszomjas fajnak egy prototipusa, a maroknyi albán nép, ennek már életeleme a háboru, a viaskodás és az első jelre már ajánlkozott is.)

Vajjon mikor fog elaludni az az örök-tűz, a szünet nélküli háborgás, mely ott a népek szívét, szívének bosszuálló haragját, egymásra tüzei. Vajjon mikor következik el az emberi lelkek elvadulása után, az áldást hozó, alkotó munka korszaka?

A Balkán Európa puszkaporos tornya, csak egy szikra kell: felrobban az és ha felrobban, ismét lángbaborithatja a világot.

Népek sorsát intéző diplomata, ha van bennetek erő, fojtsátok el a szikrát, míg tüzvész nem lesz belőle; mert ha átcsap a láng a határokon, vége lesz a művelt világ évezredes kulturájának, a dolgozó kéz és gondolkodó elme, minden nemes alkotásának.

Erélyes akció a fascista propaganda ellen

A kormány átalakítása tíz nappal elmaradt — Mardarescu hadügyminiszter nyilatkozata

Napok óta a kormány átalakításáról tárgyalnak Bukarestben és a politikai élet nagy szenzációkat várt. Nehány bukaresti lap már kész lisztákkal állott elő és most bebizonyult, hogy még mindig nem érett meg az idő az egyes miniszteri tárcák vezetőinek kicserélésére. Elesik például az a kombináció, hogy Mosoiut mellőznék. A kormány tagjainak változása helyett azonban Bratianuék új szenzációval állottak elő. Felfedezték az egy év óta dolgozó fascistákat és leleplezték a fascista és antiszemita mozgalmat. Természetes, hogy a leleplezés izgalmait közepette szó sem lehet miniszterváltásokról. A szombati minisztertanács úgy döntött, hogy tekintettel az ideges helyzetre, tíz nappal kitolták a határozat napját.

A fascista mozgalmakról különben jóval többet írtak a lapok, mint amennyi történt. Egyes bukaresti lapok úgy állították be a dolgokat, mintha a fascista mozgalmak a hadsereg köréből indultak volna ki, sőt tábornokok nevének kezdőbetűit is közölte néhány lap. Azt pedig, mint befejezett tény jelentették, hogy Holban Victor tábornokot, aki Bukarest hadtestparancsnoka, külföldre küldetett.

Mardarescu tábornok hadügyminiszter széleskörű vizsgálatot indított és a vizsgálat eredményéről nyilatkozott a sajtónak is.

A miniszter nyilatkozatában a következőket mondja:

— Egyes bukaresti lapok, megdöbben-

tő könnyelműséggel, rendkívüli hűderező híreket közölnek, anélkül, hogy azok megbízhatóságát ellenőriznék.

— Kiszámíthatatlan a kár, amit ezzel okoznak, mert sokszor koholt hírekkel is, amelyek intézményeket, vagy személyeket súlyosan támadnak, alapjukban megrendítik az előbbieket és méltatlanul kompromittálják az utóbbiakat.

— Érdekes példa erre az a kapcsolat, amit egyes lapok

a fascista mozgalom és a hadsereg közt megtalálni igyekeznek.

— Az igazság megállapítása és főleg a hadsereg presztízisének védelme érdekében a hadügyminisztérium megcáfolja ezeket a teljesen alaptalan híreket és még egyszer kijelenti, hogy a tisztakar tudatában van annak, mi a hivatása az állam keretében s így rendíthetetlenül teljesíti kötelességét, mint tette eddig és tenni fogja ezután is.

A tegnapi minisztertanácsban Florescu igazságügyminiszter jelentést tett a fascista mozgalomnak Erdélyben és Bukarestben való terjedéséről és törekvéséről. Konstatálta, hogy egyetlen alacsony, vagy magasrangu katonatiszt sem vesz részt a veszedelmes akcióban. Megállapította az intézkedések mikéntjét s közölte a minisztertanáccsal, hogy teljes energiával és könyörtelen szigorral fognak fellépni azok ellen, akik a közrend és a lakosság nyugalma meg akarják zavarni. A sürgős intézkedésekről nem bocsájtottak a nyil-

vánosság számára részleteket.

A minisztertanács különben elhatározta, hogy anarkiára való törekvést nem tűr az országban. Minden felelőtlen mozgalmat szigorúan megakadályoz és a mozgalmak résztvevőit bünteti.

Különben a bukaresti vizsgálóbíró is megindította a nyomozást és megkezdte

te a kihallgatásokat. Kihallgatták Zavoianu tábornokot is, aki a Dacia című, nemrég megszünt lapot szerkesztette. A tábornok határozottan tagadja, hogy felelőtlen mozgalmakban vett volna részt.

A bukaresti vizsgálóbíró a vidéken is folytatni akarja a nyomozást.

Ötszázezer kommunista lázadt föl Bulgáriában?

A királyt leakarták mondatni — Szófiából a kommunisták teljes leszerelését jelentik

A bolgár kommunista forradalomról a hivatalos szófiái távirat az alábbiakat közli:

A Belgrádból szétküldött tudósítások hamis színben tüntetik fel Bulgária jelenlegi helyzetét.

Azt híresztelik, hogy ötszázezer kommunista lázadt föl és a király lemondott.

A nyilvánvaló célzattal terjesztett hírek nem felelnek meg a valóságnak. Bulgária nagyrészt a zavargásokat leverte. Délbulgáriában a kommunisták erőszakkal akarták venni a hatalmat.

kikiáltották a szovjet-köztársaságot.

A helyőrséget a kaszárnyákban háromszáz kommunista le akarta fegyverezni, de a kommunistákat szétverték.

Szófia, szeptember 24. A Bolgár

Távirati Iroda jelenti: A kazantiki kerület néhány városában a szovjet-köztársaság kikiáltása után, a lakosság támogatásával helyreállt a rend. A kommunistákat elűzték, akik a hegyekbe menekültek, majd megadták magukat. A csapat két vezére öngyilkos lett. A bolgár kommunista lázadást az egész vonalon leverte. Ugyancsak szófiái jelentés szerint Csirpan helyiséget 200 kommunista támadta meg, de ezeket szétverték. Norozogorában 300 kommunista berontott a prefekturára, a helyőrség azonban tizenöt óra múlva a községet felszabadította és a kommunistákat — akik harmincegy halottat hagytak hátra — szétverték.

Szófia, szeptember 24. Máról keltezett királyi dekrétum a kamarát feloszlítja. Az új választásoknak időpontja még nincs kitűzve. Előreláthatólag az új választásokat két hónapon belül megtartják.

Megkezdik működésüket a Földmívelő Szövetkezetek

Megirtuk, hogy Szilágyi-Corbu János és Dejeu Péter kultúratanácsos vezetésével deputáció járt Bukarestben az Obsteák-nak nevezett földmívelő szövetkezetek megalakítás és aktív munkája érdekében.

Az Obsteák az agrárreformmal állami tulajdonba került földek kibérlésével foglalkozik és az Obsteák támogatására hatalmas pénzüntézetek bevonásával már eddig is nagy konzorciumok alakultak.

A nagyváradai deputáció kérelmezte, hogy szűkítsék meg a városok belterületére vonatkozó 5 kilométeres sávot, melyen belül nem szabad kisajátítani. Ezzel a termelő szövetkezetek a leghasználhatóbb földektől esnének el.

Az agrárbizottság főintézménye ígéretet tett arra nézve, hogy az 5 kilométeres neutráli területet felére redukálja. Egy inspektor már Nagyváradra is érkezett, akinek az a feladata, hogy elősegítse a munkálatok megkezdését.

A reformátusok megszavazták a kulturadót

A magyarság iskoláinak fentartása, a dolog lényegét megkivánó komolysággal és megértéssel foglalkoztatja a királyhágómelléki református egyházkerület közgyűlését, amely elhatározta akkor, hogy felhívja a gyülekezeteket, hogy átlag fejenként 20 lei kulturadót szavazzanak meg a tanárok és tanítók fizetésének biztosítására.

A felhívás elment a gyülekezetekhez, amelyek most tárgyalják a közgyűlés határozatát. Szombaton délután Sulyok István elnöklete alatt a nagyváradai gyülekezet vette a közgyűlés felhívását tárgyalás alá. Debrecezy Imre az adóügyi bizottság elnöke adta elő a kulturadó szükségességét, amelyet vagyoni arányok szerint történő osztályba sorozással javasolt kivetni a gyülekezet tagjaira úgy, hogy átlag fejenként 20 lei esnék. Az így begyűlt adóösszegeben benne van a tanítónőképző intézet fentartásának költsége is, melyet, eddig a négy egyházmegye tartott fenn.

A javaslatához elsőnek Olasz Béla dr. szólott hozzá. Határozott beszédében rámutatott arra a kötelességre, mely most a magyarságra hárult, amely fajának fentartását biztosíthassa s annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy nincsen olyan református ember, még a legszegényebb is, aki ne igaz lélekkel adna

filléreit a legszentebb célra, fajunk kulturájának megvédésére. Olyan kötelesség ez, amelynek elmulasztása soha ki nem pótolható és keserű könnyeket eredményezne, egész generációk pusztulását, ha még most is, a súlyos veszteségek idején, veszendőbe hagyják azt a keveset, amit a kormányzat meghagyott.

A presbíterek közül többen hasonló szellemen szóltak fel és a gyülekezet tagjai általános lelkesedéssel, egyhangúan megszavazták, illetve magukra vállalták a kulturadót.

Az államsegély teljesen elmaradt ország-szerű, a felekezeti iskolákat az eddigi támogatásban nem részesíti a kormány, a népnek magának kell gondoskodni tanáraitól, tanítóitól, akik a magyar betűvetésben magyar nyelven oktassák a tanuló ifjúságot. A falvak becsületes magyar népe, a református gyülekezetek, az eddig beérkezett jelentések szerint, mindentel megértéssel hozza meg a maga aránylag nagyon csekély anyagi áldozatát, józanul és közsímet komolyságához mért odaadással. Az a néhány lei, amit a tanítók, tanárok fentartására áldoz, ezerszeres kamattal fizetődik vissza azzal, hogy anyanyelvén, nyelvi nehézségek nélkül, szerzi meg azt a tudást, ami az embert emberré teszi, az elemi ismereteket.

A nagyváradai presbíterek örömmel hallgatták, hogy a falvak gyülekezetei a fentiek teljes tudatában már több helyen hasonlóan egyhangú határozattal vállalták magukra a kulturadó fizetését.

A nagyváradai kamara felterjeszti az adópanaszokat

A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara az alábbiakat közli:

Tudomásunkra jutván, hogy a nagyváradai adókövető bizottságok olyan kereskedelmi és ipari cégeknél, amelyek rendszeresen vezetett kereskedelmi könyvekkel és szabályszerű mérleggel rendelkeznek, valamint egyes nyilvános számadásra kötelezett vállalatoknál is, a törvény világos rendelkezése ellenére nem a mérlegben feltüntetett nyereséget vették a megadóztatás alapjául, hanem önkényesen állapították meg adóalapul szolgáló nyereség összegeket s igen sok esetben a forgalmat vették nyereség gyanánt.

Felhívjuk az érdekelteket, hogy minden ilyenemű panaszaiikkal forduljanak a Kereskedelmi és Iparkamara titkári hivatalához. A Kereskedelmi és Iparkamara vezetősége

ugyanis elhatározta, hogy az adókövető bizottságok fenti eljárásával szemben élni fog a adótörvény 84. §-ban biztosított jogával a felszólamlással járul a pénzügyminiszterium mellett működő központi pénzügyi bizottsághoz, amely ilyen kérdésekben kötelező erejű szabályok alkotására hivatott. A Kereskedelmi Kamara a beérkező panaszokat összesíteni fogja s úgy terjeszti fel megfelelő megokolással központi pénzügyi bizottsághoz, elvi határozatot provokálván, amely a felelőbizottságokra kötelező lesz. A központi bizottság határozatáig a felelőbizottság a felelőbizottságok felett nem dönthet.

Figyelmeztetjük azonban az érdekelteket, hogy a sérelmes kivételek elleni felelőbizottságok a törvényes határidőben okvetlenül nyújtsák be. Barbu Romulusz sk. elnök. D. Papp János sk. titkár.

Nagyvárad munkássága az Országos Szakszervezeti Tanács ellen

A nagyváradai munkásság összszakmai taggyűlése népes értekezleten foglalkozott vasárnap délelőtt a kolozsvári országos szakszervezeti kongresszuson történetekkel.

Mint ismeretes, a kongresszus elnöklő hatósági beavatkozással ellátoltatták a mai vezetőséggel elégedetlen munkástömegek képviselőit s puccsal és a párt kettéválása árán új önmagukat választották meg az Országos Szakszervezeti Tanácsba. A nagyváradai szervező munkások előtt az Atlantic mozgóban megtartott vasárnapi népgyűlés alkalmával Alban Tiron és Czeller István ismertette a kolozsvári történeteket román, majd magyar nyelven. A szónokok az egység mellett foglaltak állást. Kádár József számszerű adatokkal azt bizonyította, hogy a mai szakszervezeti munkája sem mit sem ér. Ullmann Sándor felolvasta a bolgár szakszervezeti központ üdvözlő levelét és felolvastott egy határozati javaslatot, amelyben a nagyváradai munkásság kijelenti, hogy nem ismeri el törvényesnek az Országos Tanács megválasztását és annak rendelkezéseit nem tartja magára kötelezőnek.

Dorian filmszínház

Kedd Szerda Csütörtök

Roland de Jassy

Teljesen új műsorral.

Ezt megelőzi:

Főszerepben:

Nagymosás

Kacagtató vigjáték
2 felvonásban.

Ripacsék

Frappáns bohózat
2 felv.-ban

Dorian Filmek.

SMATTY

Uri fehérművek

nyakkendő, harisnyák a legolcsóbban

MOLNÁRNAL

Ferdinánd király (Rákóczi)-ut 9. szám.

Saját érdekében keresse fel

Hajnal és Rózsa

áruházát, Nagy Sándor-utca 1. szám.

Női szövet, kabát posztók, valódi rumburgi vásznak, damasz asztalművek, finom siffonok, vásznak, béléssárk, függöny és ágyszerűre selyem „Tusor” és ezerféle cikk érkezett. Nagy rakta paplanokból

Pteancu vezérigazgató nagyváradai tárgyalásai

Szombaton délután meglepetésszerűen Nagyváradra érkezett dr. Pteancu Sándor közoktatásiügyi vezérigazgató. Hogy mi közelebbi célja volt a vezérigazgató ur nagyváradai látogatásának, csak a beavatottak tudják. Azok pedig, úgy látszik, határozott utasításra, a sajtó informálását megtagadták.

Igy mindössze annyiról számolhatunk be, hogy a vezérigazgató ur szombaton 5 órára magához kérte a hitközség vezetőit. Véletlen volt, hogy ezt is megtudtuk és mikor délután öt órakor érhető érdeklődéssel kerestük a vezérigazgató urat, már a zsidó hitközség delegációja is ott volt, akik felvilágosítást kaptak, hogy a vezérigazgató ur fél ötig várta a zsidók képviselőit és már elutazott Szilágysomlyóra, ahol egy elintézendő iskolaügy várta. Hétfőn délelőtt ismét Nagyváradon volt dr. Pteancu és a sajtó munkatársai is fölkeresték, hogy az iskolaügyben felvilágosítást kérjenek. Dr. Pteancu az újságírókkal csak Gocan Simon vezérigazgató útján érintkezett. Gocan dr. azonban kijelentette, hogy a vezérigazgató ur nem adhat felvilágosítást az iskolák ügyében, amíg Bukarestben meg nem történik a döntés.

Több mint egy órán át tárgyalt Pteancu az orthodox izraelita hitközség delegáltjainak tagjaival: Ullmann Mórral, Freund Lajossal és Biró Márk igazgatóval. A delegáció azonban szintén nem adott felvilágosítást a lapok tudósítóinak, tekintettel arra, hogy a tárgyalásoknak még folytatásuk lesz.

Az iskolákra vonatkozólag a Rador jelentí: A kisebbségi iskolák ügyében a legutóbbi minisztertanácson, noha illetékes tényezők számítottak rá, nem történt döntés. A szombati minisztertanács kimondotta ez ügyben, hogy e hét elején megtörténik a döntés, hogy a kisebbségi iskolák sorsa eldőljön s az iskola növendékei tanulmányaik folytatásában akadályozva ne legyenek.

A temesvári mintavásár nagyváradai kiállítói

A temesvári árumintavásárnak tulajdonképpen ünnepi kiállítása vasárnap délelőtt volt. A pompásan előkészített mintavásáron körülbelül 250 vállalat vonult föl és Temesváron kívül Erdély és Bánát minden nagyobb ipari és kereskedelmi vállalkozása képviseltette magát a mintavásáron.

Természetesen a legtöbb kiállító — számszerűen 92 — Temesvárról való. De Nagyvárad nyomban utána következik. A következő gyárak küldték el produktumaikat a temesvári Messére:

Első Erdélyi Lakk- és Festékgár, Moskovits ipartelepek rt., Rimanóczy Bútorgyár rt., „Veszta” Vegyészeti gyár rt., Müller Testvérek vegyészeti gyára, „Flóra” stearin- és szappangár, Sonnenfeld A. nyomdai rt., Gonda Testvérek cipőgyára, Hungaria Cipőgyár rt., Rosenberg Testvérek esernyőgyára, „Carmen” cipőgyár rt., Grünwald és Társa fém- és vasredőnygyár rt., Léderer Márton téglagyár és cserépgyára, Első Olasz-Román Villamos Főzőedénygyár, Szőke Miklós, Falk Armin és Társa kefégyár rt.

Amikor beesteledett, az egész kiállítás pompázó villanyfényben úszott. A „Tungsram” vállalat szintén mint elsőrendű kiállító gondoskodott a világításról, mint ahogy a kiállítás tartama alatt kizárólag a „Tungsram” szolgáltatja a világítást.

Svájc fel a német polgárháborútól

Megerősíti határait — Ebert proklamációban beszünteti a passzív ellentállást — Bajorország nemzeti forradalomra készül

Német polgárháború esélyei a legnagyobb aggodalmat keltették Svájcban és a bazeli legújabb jelentés szerint

Svájc határőrségét Németország felé megkésztették.

A svájci hatóságok tanácskoztak tegnap a határ megvédéséről német polgárháború esetére.

A londoni sajtó nem tartja kizártnak, hogy a Baldwin-kabinet legközelebb meginog, mert Baldwin Poincaré irányában tulságosan engedékeny volt

Szerdán vagy csütörtökön megjelenik a berlini kormány a passzív ellenállás beszüntetését elrendelő proklamációja, melyben megállapítja, hogy Németország jogtalanul tartja a megszállást, de kényszerül meghajolni a nyers erőszak előtt és nem akarja fokozni a végsőig megszállott nép szenvedéseit.

Ebert proklamációjában reméli, hogy az elűzött tisztviselőket visszaengedik a Ruhr-vidékre, a letartóztatottakat, elítéltek amnesztiát kapnak, a megszállt és nem megszállt rész között a közlekedést helyreállítják.

Illetékesek véleménye szerint a passzív ellenállás megszüntetése következtében a

bajor jobboldali szervezetek fel-

lázadnak és a birodalmi védősereg átlépi a bajor határt.

A német birodalom miniszterelnökének értekezletén Knilling bajor miniszterelnök hevesen ellenezte a passzív rezisztencia feladását. Azt hiszik, hogy a miniszterek többsége Stressemann pártján van. Berlinből jelentik, hogy

a kommunista zavargások az egész országban elterjednek.

Az aussburgi bajor nacionalista gyűléseken, amelyeken Ludendorff is részt vett, beszédek tartottak.

— A zsidó marxizmust — mondták széjjel zuzzuk. Feladatunk, hogy fegyverrel, géppuskával, ágyúval utra indulunk. Ha nem adnak e célra lovat, úgy magunk elhuzzuk. A hatóságok ellenkezése ellenére

a forradalom kitör. Tehát nincs sok időnk a várakozásra.

A szabadságmozgalomnak Bajorországból kell kiindulni.

— Nem titkoljuk — mondták a gyűlésen — hogy nemzeti forradalmat akarunk. A beszéd a tömegre óriási hatással volt.

Müncheni jelentés szerint a jobboldali harci szervezetek és a kommunisták között véres összeütközések voltak.

Memorandum készül a lakás-kérdés megoldása érdekében

A prefektura által összehívott ankétet tegnap tartották meg a vármegyei prefekturán.

Az értekezletet Hodor prefektus nyitotta meg, vázolta a tisztviselők és katonák helyzetét és kérte a jelenlevőket, hogy minden móddal és eszközzel hassanak oda, hogy a tisztviselők és katonák elhelyezése biztosítható. Abbeli reményt fejezte ki, hogy közös munkával valamelyes megoldást lehetne találni.

Elsőnek a helyőrség parancsoka szólt fel és előadta, hogy a katonaság a miniszteriumtól engedélyt kapott arra, hogy a tisztek elhelyezése szempontjából szobákat és lakásokat rekvirálhat, tehát a katonaság ezt a kérdést saját hatáskörében intézi el. Ezután dr. Lazar Aurél terjesztette elő „Háztulajdonosok Szövetsége” memorandumát, melyben kérte, hogy a prefektus interveniáljon a miniszteriumnál, abban az irányban, hogy a megürülő lakások fölött a törvényhozás legközelebbi intéz-

kedéséig a polgárság köréből összeállított bizottság intézze a lakásügyeket, úgy azonban, hogy a katonaság is e bizottság útján jusson lakáshoz. A „Lakásbérlok Szövetsége” képviselőjében dr. Zoltán Károly terjesztett elő egy memorandumot. Egy „Lakás elosztó hivatal” felállítását indítványozza, melynek hatáskörébe azonban kizárólag azon lakások elosztása tartoznék, amely nem az új törvény 20. §-a alapján ürü meg. E hivatal egy I-es és II-es fokú fórumból állana.

Az előterjesztéshez elvben az összes jelenlevők hozzájárultak és a prefektus megbízta a két szövetséget, hogy terjeszsenek be egy közös memorandumot, amelyet a prefektus a legközelebbi napokban Bukarestbe visz és azt jóváhagyás végett a miniszterium elé terjeszti.

Dr. Kiss Döme, Chetian elnök és Catana rendőrprefektus külön kérték a prefektust, hogy minden tekintetben hasson oda, hogy ez a kényes kérdés végre nyugvópontra jusson.

„APOLLÓ” mozgószínház

Kedden

Az élet babszínháza

szenzációs udvari dráma.

Főszereplő: **Cherette Sabbatelli.**

Szerdán

A fekete álarc

Filmszenzáció 6 felvonásban.

Főszereplő: **Aud Egede Nissen.**

„ATLA TC” nyári mozi.

Kedden

A fekete álarc

Filmszenzáció 6 felvonásban.

Főszereplő: **Aud Egede Nissen.**

Szerdán

Az élet babszínháza

szenzációs udvari dráma.

Főszereplő: **Cherette Sabbatelli.**

ANNÉ kárpitos

Str. Marasti (Lázár Vilmos-utca) 3.

Matracok, hencserek, fotelek, ruganyos ágybetétek. — Kész angol bőr-butorkból állandó raktár.

Lakás

Rákóczi-uton, 2 par-
kettes szoba, fürdő-
szoba, konyha, elő-
szoba azonnal beköl-
tözhető.

„ARDEAL”

Postei No. 8. (Uri-u.)

smét magas ár-
on vesznek aran-
yozási és brillián-
tárgyakat

KLEIN

ékszerárúhá-
z Avram Iancu
(Kossuth-u.) 4

Órák

órákjavítását a leg-
komplikáltabbig kifogástalanul

Tiszay

gizi Teleky-utca 9 alatt.

nyos árak. Preciz munka.

új találmány, 5 évben
nyer huzandó naxtali
diszóra eladó.

Perzsa**Szőnyegei**

gyári szőnyegek ma-
den nagyságban, hu-
vostakarók, függönyök
hálószerbák nagy vá-
lasztékban. Wertheim-
kasszák minden nagy-
ságban, lezállított árat
mellett

Beck**es Benjamin**

Strada Cogalniceanu

(Várady Zs.-u.) 11. sz.

TELEFON 17-02. Sz.

**Magas árban
vesznek**

brillians. arany, ezüst
ékszereket és dísz-
tárgyakat, töredék ara-
nyat, ezüstmű, arany
szájpaelást, arany és
más hamis logókat

Fraund Benjamine

ékszerész, Nagyvárad,
Calea Regele Ferdinand
(Rákóczi ut) 11 szám.
Széchenyi-szálló épülete
Ékszer alkalmi árat kapható

Özv. Boda Gyuláné

Avram J. (Kossuth)-utcai üzletében iskolai
rodai felszerelések és kották már kaphatók.

PAPIRHULLADÉKOT

bármily mennyiségben
vesz: **SONNENFELD**
A. R.-T., Str. Princiul
Carol (Szilágyi Dezső-
utca) 6. szám alatt.

Meer Mór és Fia**Lack és Fostékgár ARAD**

Telefon: 237, 640. Alapított: 1863.

Sürgönydm: Meer Arad

A temesvári árumintavásáron

A) pavillon.

„ACETILOX”

Közkereseti Társaság
Bucuresti, Str. Smardan 41.

Elad autogén hegesztéshez szükséges
mindennemű készüléket, anyagot és
gyártmányt. :: Kiváratra ajánlatot és
prospektust küld.

Kárpitos

munkákat elvállalok.

KOVÁCS JÓZSEF kárpitos mester
Strada Deák Ferenc-utca 1. szám.

Diákegyenruhák

csinos kivitelben legutányosabban

Wolláknál

Str. Cogalniceanu (Várady Zs.-utca) 11.
a főzőtőlaktanyával szemben.

Megnyit!

Megnyit!

SCHWARTZ ALADÁR

uj ékszer üzlete

Str. Vulcan Nagy Sándor-utca 1. sz. alatt.

Brillians, arany és ezüst tárgyakból dús vá-
laszték. saját modernül berendezett műhelyében
megrendelések, átalakítások és javítások
elvégeztetők.

Londonból

őszl szövetelem
megérkeztek!!

Elsőrendű munka—
olcsó szolid árak!!

Hackmayer

Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 2. sz.

Elsőrendű női kosztümök

kabátok, korzó ruhákat, leány-
ka kabátokat és kabát ru-
hákat a legújabb divat szerint
meglepő olcsón készít

Valentin István

női szabó, Kórház-utca 17. szám

Aszódinál sas-palota

Tavalyi tearum tovább is literje 26 Lei

Helybeli és vidéki nagy
ságos asszonyaimat
meghívom vásárlásra.
Tisztán kezelt fűszer-
árak, cukorkák, csoko-
ládék, kávék, teák, li-
kőrök, gyógy konyak,
gyógy borok, sajt, vaj,
líptói túró, estélyekre
a legfinomabb össze-
állítású csomagok pezs-
gók, tea kenyerek cu-
korka osztályom külön

legességei Dorian Filmszínház (paszáz) főljáratával
szemben. — Olcsó árak. — Pontos kiszolgálás.

Eladó, egy új körísa háló szobabutor, pu-
litrozva, ovál interziával és gyöngyléccel díszítve,
legújabb fazon szerint 20,000 leiert — ugyanott
egy új elsőrendű féderes táblás kocsi. Igás új sze-
kereket megrendelésekre nyolc napon belül készí-
tünk és szakmába vágó minden javításokat elvá-
lalunk szolid árak mellett. Négy család még több
kaptárral és egy új pergetővel eladó.

Bogdándy Gusztáv

Váradszöllös

**EGÉSZ MOLDOVA
MEZŐGAZDASÁGI ÉS
HÁZIIPARI KIÁLLITÁSA
JASIBAN
megnyilik**

1923. szept. 27.

Jöjjenek el és vegyenek részt
e kiállításon!

Francia-román bőrcserző és bőrfestő gyár

Elárusításra kerülnek nagy választékban: besszarábiai asztrachános panyol és
patagoniai kucsmák stb. :: Kiváratra utazónkat mintával küldjük feltűnkhez.
Legfinomabb szőrmék: skungs, fehér róka, tengeri nyul, szliszkin,
bíberet, szürke vakond stb. — Áraink minden konkurenciát vernek. —

P. FRIEDMANN, Bucuresti, Pasaglu Vilacros 14.

Kárpitos

munkákat elsőrendű
kivitelben készít:

GIDÁLI MANÓ

Uri-u. 2. :- Rákóczi-ut 6.

„RADOR-PUBLICITATE”

Oradea-Mare, Str. Princiul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 6.

Felvesz hirdetéseket

az összes erdélyi bánáti és bukaresti lapok részére, a legkedvezőbb felté-
telek mellett. :: Amennyiben hajlandó Ön hirdetni, kérjen azonnal ajánlatot.
Sürgős hirdetéseket telefon útján is leadunk. — **Telefon 517. szám.**

A NAGYVARADI APRÓHÍRDETÉS

Egy szó ára 2 lei, vastagabb betűvel 4 lei. A legkisebb apróhírdetés ára 10 szóig 20 lei.

MANOMETER

és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal:

Gáspár műszerész, Arad, Str. Horia 1.

Javítás végeztetve beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm **Telefon 315**

Levelezés

"Elhatározás" jelgérével van a kiadóban. 338

LAKÁS

Központban 2 szobás vagy egyszobás előszobás különbejáratú lakást keresek. Ajánlatok "Bitorozva is lehet" jelgérére a kiadóban. 337

Kiadó (Olaszi belvárosban) udvari butorozott szoba, előszobával, kamrával. Lélelési fizetők egybeállítva rendelkeznek előnyben részesülnek. Ajánlatok "Csendes lakás" jelgérére a kiadóban. 329

Alkalmazás

Megbízható mindenféle főző ki minden házi munkát végez a lakásban. 4 éves és fiái. Cím Szilágyi Dezső-utca 26. szám. 261

Gép és gyorsíró perleket felvétel "Apolló" drogeriában. 272

Eine Kinderpflegerin wird gesucht. Kreutz, Beóthy Ödön-u. 45. Oradea Mare. 271H

Parfect declaratiókat keres Ancora várműve. I. ábéli ajánlatokat Strada Alexandri (Teleki utca) 34. szám alá kérünk. 281

Intelligens leány szobaleánynak ajánlkozik. Címeket a kiadókba kér. 336

Magyar szobasághoz két segéd állandó nagymunkára felvétel. Reich Izsák, Baross-utca 10 sz. 332H

Magyar-német gyorsíró nő állást keres. Megkereséseket "Perfect" jelgérére a Hegedűs Hirtlapirodába. 332H

Váltó önálló fiatal kereskedő pénztárnoki, kasszánoki vagy hasonló jobb állást keresek. 50.000 Leu övaddal rendelkezem. Cím "Szorgalom" jelgérére a Hegedűs Hirtlapirodába. 327H

Megbízható komoly leány 1-2 gyermek mellé elmenne kizárólag vidékre azonnal is. Török Ióna, Szalárdi-u. 2. 322H

Str. Regele Ferdinand 9. Özv. Petriné látszerész üzletében, Stepper cukrászda mellett van

HERBST

ékszerek és óra raktára Mielőtt észert, brilliánt, aranyat, ezüstöt vásárol, tekintse meg óriási raktáram, győződjön meg az olcsó árakról. Prima brilliánt carátjéért 20-25-30 ezer leit fizetek. Aranyért, ezüstért magas árat fizetek

Deutsche Dame spricht Ungarisch mit Jahreszeugnisse sucht stelle vird-schaftlerin Adresse Oradea 2. Varga. 315

Hittudósító Iroda információkat keres minden városból, a legkisebb községekig is. Cím: Cluj. Postafiók 127. 1634

Egy jobb szakácsnő azonnalra felvétel. — zsidó előnyben. Cím megadható a kiadóban. 317

Intelligens klasezonny 3 nagyobb gyermek mellé keresek. Zsidó vagy német előnyben. Cím a kiadóban. 318

Szobaleány azonnali beállításra keresetlik. Szeged, Rakóczy-ut 35 b. 306H

Feltétlenül megbízható nő keresek 14 hónapos gyermekhez, aki a gyermek gondozását önállóan el tudja és kis lakás takarítását vállalja. Cím a kiadóban. 318

Szakácsnőt és szobaleányt keresek. Cím a Hegedűs Hirtlapirodában. 331H

Lehetőleg lakással egybekötött állást keres nyugalmazott közlekedési jegyző, gazdaságban, kereskedelmi vagy iparvállalatnál. Cím a kiadóban. 333

Eladó házak.

Szilágyi Dezső-utcán, Uri-utcán, Szent János-u. Szaniszló-u., Halász-u., Bányai-liget, Mocsár-u., Párizs-u., Gyár-u., Kolozsvári-u., Személyes-u., Hodosi-u., Berkovits-u., Szőlőtelep-u., Damjanica-utca és még a város minden részében bekölözhető házak 65 ezer leitől 3 millióig. Vannak lakások, üzletek, szőlők, föld, birtokok, halászlakások, házát, földjét, butorozott lakását eladni, kiadni, cserélni, akármilyen fordítva, bizalommal hozzámm, díjazom azonnal elintézem. Lakásokat 24 órában belül eladok. Bizományba bármilyen elfogadok.

Wulax Gizi
KÖZVETÍTŐ IRODÁJA
Nyomda-utca 4.

Remólem

adja már, hogy leggyorsabban infézi el

otlevélét és vizumát

Kolozsvárt, Brassóban és Bukarestben

DEUTSCH és FIA
futár-irodája
Pannónia kávéház

Adás-vétel

Eladó Kispalot 1 perc, tágas nagy üzlet, motor képes, esetleg 3 szobás lakással. Központban 30 méteres üzembe levő gyár helyiség eladó. — Weiss Gizi, Nyomda u. 4. 160

Gyönyörű uriszoba butor (iz darab) olcsón eladó a tudószanatórium felől, Cibere villa. 209

60.000 Leles kis magánház 4 kerék megvételre. Ügyenők díjazva. Cím "Akárat" jelgérére a Hegedűs Hirtlapirodákba. 326H

210 holdas gazdaság teljes felszereléssel, jó menetű kocsma azonnal eladó. Molnár János, Mészöbottyán. 320

Stabil

gépek és felszerelések, lerakata. Nagypia-tér.

Sürgős jelentés

malomtulajdonosok, gyárosok, géptulajdonosok figyelembe. Október 1-től kezdve hozzánk bizományba küldendő gépekre

magaselőlegét folyósítunk karmalmentesen.

Előjegyzések már e héten megkezdődnek. Előlegét nyújtunk mezőgazdasági malom, szerszám, gépekre szivógáz, benzin és

villany-motorokra

Távirati cím: „Stabil”
Telefonok: 16-86 és 9-50

Hamlis fogakat, brilliánt, platinát, aranyat magában veszek. Kohn ékszerész, Kossuth-utca 7. 878

Eladó uri magánház az Uri, Lufács György, Szaniszló, Pável, Beóthy Ödön és Szacsvay-utcaiban, továbbá 14 kisebb ház és 7 központi emeletes ház. Érdeklődni lehet Feledi Sándornál, Str. Szaniszló-u. 63. 37

Gyermek Flu és Leány

CIPÓT
iskola idényre a legjobbakat a „Fecske” Áruházban Zsigmond és Adler cégnél vehet Zöfia-ut. 38

Betegség miatt, nagyon olcsón eladó Kolozsvári-utca 83. szám alatt lévő ház elfoglalható jóménfele fűszerezéssel, teljes berendezéssel és lakással. Előnyös fizetési feltételekkel. Érdeklődni Feledi Sándornál, Szaniszló-u. 63. 38

Házak eladók. Házak adásai megbízásokat vállalunk. — Kétszobás lakást megvásárolunk. Magánpanzárunk. Jutalékkal helyettesítjük. Adás-vételi Rt. Párizs Trian 12. — Értéktől való.

VESZONKI szőnyegeket, butorokat,

teljes lak- és iroda-berendezéseket, Wertheim kasszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiáseket, stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és Fia
Mazey Mihály-utca 10.

50.000 lei

és kisebb 10-20 és 30 ezres készpénz 1-csősöket biztos fedezetekkel helyesre keresünk. Kisebb-nagyobb birtokok, gazdaságok, házzal, ingatlanok, házak bérbevehető, vagy eladók.

SIMON SÁNDOR
bank és ingatlanforgalmi irodája
Pável-u. 22. szám

Harisnya, keztyű, zokni, zsebkendő, csipke, szallag és különféle divatárak, dúz választékban és olcsó árban

Szenszki Miklósnál
Sas Passage, Tarsoly vas üzlettel szemben.

Rákóczi-uton, Bemer téren, Szent László-téren nagyon szép üzlethelyiségek átadók vagy bérbeadók. Pável-u. 5. 287

Nagy könyvvezekrény, 3 rekeszes, olcsón eladó. Szaniszló-u. 14. Házfelügyelőnél. 285

Mordók szűrtre nagy mennyiségben, új és ócska eladók Lederer Józsefnél, Éleaden. 293H

Kézimunka 2 ebekra való függöny és ágylétrák sok filévd eladó Cím a kiadóban. 335

Eladó rövid alkkin bunda, frakk öltöny, vitrészek, aranyterítők, láncok. Aulich utca 1. (Ruliko/szky ut) 2

Futcsőnyeg, használt, jókarban levőt, megvételre keresek, 4-10 méterig Cím a Hegedűs Hirtlapirodákba. Kérek 330H

Vas és rézbutor
készítő műhelyemet Szeged (Kapucinus)-utca 63. szám alá helyeztem át, ahol gyári árban kaphatók: ágyak, éjjeli szekrények, gyermekágyak, mosdók, vastagcsók, sportkosci, gyermekbiciklik, stb.

Sodronyágybetétek
Kórházak, intézetek és szállodák berendezését jutányosan vállalom.

Szabó, lakatos.

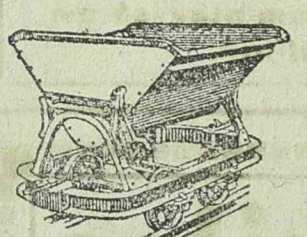
Papirhulladékok minden mennyiségben veszünk, Sonnenfeld nyomda Str. Prinfut Carol (Szilágyi Dezső-utca) 6. sz.

Alig használt harminc hetes, spangis, fekete lakkcipő eladó. Szacsvay-utca 19.

Parfümerie D'OR
Rákóczi ut 16.
Bauerné Szabó Julia megnyitotta ismét fésű, drogueria, játékaru olcsó üzletét.

AFER

Soc. pt. Materiale de Cai Ferate Bucuresti
B-dul I. C. Bratianu 3.
Távirati cím: AFER.
TELEFON 56/75.

Sínek és tartozékaik
Mozdonyok
Nagy és kisvasuti kocsik
Fordító korongok
Váltók
Vonatok, csepágyak stb.

Magánház 3 szobás, előszoba és cseledszobával, költözhető lakással Szent János utcán 3:000 Leu eladó Cím a kiadókba. „Kényelem” jelgérére a kiadókba. 34

Eladó Erzsébetliget-utca keltő szép új magánház azonnal bekölözhető lakással, 3 szoba, előszoba, pince és egy melléképülettel, egyenlő 220 000 Lei. — Értéktől ugyanott Bartok, Károly (égleg) árál szemben. 34

Jó karban lévő Singer-lyesztő gép jutányos áron eladó. Lakatos-u. 10. sz. 34

Eladó ház, bekölözhető lakással, kerttel 150 ezer lei. Gyár-u. 16.

Jó házikoszt kiholdó kaptató Szent János utca, Mathéné

Különlélek

Utilevelekhez, bérletekhez legjutányosabban szítt fényképeket Zerns fényképező, Szaniszló-utca 25. szám.

Gépaforrás, gouvérnissé munkák olcsón, jól készülnek. Str. Alexandru (Teleki-u.) 22.

Egy jó társat keresek a zsidó műhelyem további vezetéséhez. Cím a kiadókba. 336

Perzsaszőnyegek juttatását és tisztítását nagyon vállalkozunk. — Ugyanint mindenféle szőnyegeket veszünk és eladunk. Steiner, Str. János Ferd 23. 34

Jóbb izr. családnál a gam és ócsém részre teljes ellátást keresek. Imeget a Hegedűs Hirtlapirodákba. „Féltiszviszt” jelgérére kérem leírni. 34

ÜZLET.

HELYISÉG KIADÓ

Szt János-utcán, étekezni Dr. Somogyi Gyula, Bemer tér, Leszám tól bank fele

Pianino

Gebrüder Stingl gyártmány, kitűnő hang, keresztűrs fém szerkezetű, teljesen új állapotban, gősen eladó.

Stornbergné
Szent László-tér 2.
Telefon 13-45. sz.

Asztalok

mindenféle meg nagyobbított

át helyezett.

Kitűnő munka
Szolid árk.

Tiszay
asztalos Kapucinus-utca